

Єлисавета Сімакова,

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

Науковий керівник:

старший викладач кафедри
музикознавства та вокально-хорового
мистецтва О.В. Прокулевич

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ- ХОРМЕЙСТЕРІВ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ НАД ХОРОВИМ АНСАМБЛЕМ

У публікації досліджуються методи подолання труднощів в роботі над різними видами та типами ансамблів: гармонічного, поліфонічного, ритмічного, динамічного, дикційного, художнього та унісонного. Окреслено деякі методи роботи над загальнохоровим та частковим ансамблем, аргументовано загальноприйнятну кількість співаків у партії. Автор вказала на необхідність розспівування хору та змістовно обґрунтувала її.

Ключові слова: гармонічний ансамбль, поліфонічний ансамбль, ритмічний ансамбль, динамічний ансамбль, дикційний ансамбль, художній ансамбль, унісонний ансамбль, ланцюгове дихання, поліфонічна фактура.

Ансамбль в хорі – це повна узгодженість у виконанні між всіма учасниками колективу в процесі творчого донесення ідейно-художнього образу твору шляхом активного застосування вокально-хорових навичок [3, ст. 62].

Первинне завдання хормейстера – робота над вокально-ансамблевою технікою та чистим строем. Наш інструмент – хор – складається із голосів багатьох людей, кожному з яких притаманні індивідуальні слух, психіка, фізіологія, діапазон та тембр голосу [2, ст. 81].

Ансамбль, як елемент репетиційної роботи розрізняють загальнохоровий та частковий. Загальнохоровий ансамбль – це узгодження усіх хорових партій. Частковий ансамбль – це злите звучання кожної окремої партії.

Для досягнення загального ансамблю у всьому хорі необхідно працювати окремо над кожним видом і типом ансамблю за певним алгоритмом.

Унісонний ансамбль – ансамбль частковий, тобто ансамбль однієї хорової партії, а також унісонне звучання декількох хорових партій або всього хору [1 ст. 83]. В окремій хоровій партії головною умовою для створення унісонного ансамблю є наявність трьох хористів, завдяки яким можна забезпечити такий хоровий прийом, як *ланцюгове дихання*.

Досягненню унісонного співу, ансамблю хорової партії, сприяють приблизна однотембровість голосів у партії і сила голосів, правильно і однаково утворені голосні, чітка вимова приголосних, єдина вокальна манера, зручна теситура та природний нюанс. На якість часткового ансамблю впливає інтонаційна й ритмічна складність мелодії, а також темп і метр [1, ст. 83].

Для досягнення усіх цих елементів унісонного співу необхідно проводити розспівування хору: вокалізи із кількох звуків секвентно, то розширюючи діапазон, то звужуючи його в межах середньої теситури, також співаються гами в різних ритмах [2, ст. 82].

Гармонічний ансамбль – це виконання акордів окремими співаками або хоровими партіями. Мінімальний чотириголосний хор повинен складатися з дванадцяти людей, тобто по три співаки в кожній партії [1, ст. 86].

Поліфонічна фактура – вид багатоголосся, заснований на одноголосному звучанні кількох самостійних мелодичних голосів [1, ст. 93].

Для досягнення поліфонічного ансамблю необхідно кожну мелодичну лінію вивчати спочатку окремо, а потім із додаванням на фортепіано інших голосів. Для досягнення поліфонічного ансамблю застосовують мелодичні вправи, які в хорі виконуються каноном.

Ритмічний ансамбль – це уміння співаків хору одночасно починати і закінчувати твір, його частини та фрагменти, відчувати метричну пульсацію, чітко й точно передавати ритмічний малюнок хору, утримувати постійний темп та змінювати його, одночасно брати дихання та робити цезури [3, ст. 63].

В роботі над ритмічним ансамблем головне завдання керівника хору – це завчасно показати хору, або окремій хоровій партії певні ритмічні складнощі, а також рівно втримувати пульсацію.

Динамічний ансамбль – це уміння співаків на основі вокальних навичок, співацького дихання і різних видів звуковедення виконувати твір чи його частину однаково тихо чи голосно, переходячи до різних динамічних відтінків одночасно в одній манері за помахом руки диригента, витримувати необхідні динамічні відтінки в хорових партіях, між хором і супроводом, хором і солістом [3, ст. 63].

Дикційний ансамбль – це вміння хористів однаково формувати голосні та приголосні під час співу. Це є не менш важливий елемент загального ансамблю і досягається він шляхом пояснення колективу на репетиціях усіх загальноприйнятих законів виконання голосних та приголосних, окремо дзвінких, окремо глухих, сонорних, або не сонорних літер.

Художній ансамбль – це головний елемент, який поєднує у собі всі види хорового ансамблю, виражає задум автора і є головною умовою для виконання твору в ансамблі. Одна з головних умов в досягненні художнього ансамблю – це гарно пророблені усі види ансамблю, а крім того це є підбір репертуару за можливостями хору, адже без комфортної теситури неможливо художньо виконати твір. Щойно сформованому колективу не варто давати технічно складні твори. Тобто, підбір репертуару також грає велику роль у досягненні художнього ансамблю.

Список використаних джерел:

1. Коломоєць О. М. Хорознавство : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 168 с.
2. Прокулевич О. В. Основи хорового диригування : навч. посіб. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 140 с.
3. Ятло Л. П. Теорія та методика роботи з дитячим хором : навч. посіб. Вид. 3-тє. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2013. 172 с.